

(3) S. Thomas *Supplem.* 3 part. *quæst.* 57 art. 2 Vide Salam in *notis ad Bonam loc. cit. pag.* 565 et seq.

29. Summus inter minores clericos gradus est Acolythorum, qui ita dicuntur, quasi apparitores, et pedissequi Episcoporum (1). Eorum munus est ceroferarium ferre, Ecclesiae luminaria accendere, vinum, et aquam ad Eucharistiam Subdiacono ministrare (2).

(1) Acolythi quasi perpetui testes erant, et comites Episcoporum; et hinc magna erat eorum fides. Erat autem in Ecclesia Romana major Acolythorum, quam aliorum separatim minorum clericorum numerus, quoniam illorum plura erant officia, et vero alii dicebantur Palatini, qui Summo Pontifici inserviebant, alii Stationarii, qui in templis aderant, in quibus Stationes celebrabantur, alii Regionarii, qui nomen ducebant ab Urbis Regionibus, in quibus cum Diaconis munus suum exercebant. De Urbis Regionibus, deque Stationibus late agit Mabillonius *Musæum Italic. tom. 2. Ord. Roman. 4 pag. 5 et Comment. in eumd. ordin. n. 5 pag. 51. Paris. 1689.* Consule etiam Fratres Ballerini in *S. Zenonem lib. 2. trac. 47 not. 1 pag. 275 tom. 1 ed. August. Vind. 1758.* Olim etiam Acolythorum erat officium Dominicis diebus Eucharistiam per Titulos ad Presbyteros missam deferre, uti constat ex Innocentio I. *ep. ad Decentium Episc. Eugub. c. 5* apud Constantium *col. 360*, atque ex Usuardo, et Martyrologio Romano ad diem 15 Augusti in vita S. Tharsicii Acolythi, qui cum quodam die deferret Christi corporis sacramenta, nec vellet ea discutientibus prodere paganis, tandem est fustibus, et lapidibus ab eis maceratus, quousque exhalaret spiritum. Quin etiam ipsam Eucharistiam Pontifici ad altare procedenti præferebant, in capsis, quas tenebant apertas, uti recte observat Mabillonius in *cit. Ord. Roman. pag. 59: dum Pontifex sancta adorasset, atque ex eis particulam assumi jussisset in usum sacrificii, quod mox ab ipso celebrandum erat.* Finito autem sacrificio sacculos ad confringendas in Missa oblatas consecratas portabant, easque Sacerdotibus confracturis exhibebant; ideoque in sua ordinatione sacculos ab Episcopo accipiebant, ut illud eorum officium designaretur. Partes quoque erant Acolythorum manu tenere tum fistulam, per quam fideles Christi sanguinem ex calice hauriebant, quamque tradebant ministro calicem gestanti, cum illi Christi sanguinem ebibebant; tum patenam supponendam ori illorum, qui Eucharistiam accipiebant, ne quid ex ea in terram delaberetur; præterea scribere nomina baptizandorum, et susceptorum, et signare catechumenos in scrutiniis, iisque manus imponere, et Symbolum pro infantibus recitare, quæ omnia late explicantur à Martenio de antiq. *Eccles. rit. tom. 1 art. 12 pag. 96, 97, 100, 103, 112 Rotom. 1700.*

(2) Acolythus cum ordinatur, inquit Concilium Carthaginense IV. *can. 6* apud Labbæum *Concil. tom. 2 col. 1457 ed. Venet. Lugd. 1706*, ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat; sed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut sciat, se ad accendenda luminaria mancipari; accipiat et urceolum vacuum, ad suggerendum vinum, in Eucharistiam Sanguinis Christi.

30. Proximum tenent locum Exorcistæ, quorum est dæmo-

niacis manus imponere, malosque spiritus ejicere. Quæ functio communis olim erat omnium pene Christianorum, quorum adjurationibus dæmones urgebantur (1). Sed cum hæc depellendorum dæmonum facultas, aliæque gratiæ gratis datæ, quas Theologi appellant, in illis nascentis Ecclesiae initiis passim à Deo fidelibus concessæ, Ecclesiae statu deinceps constituto, desiissent vulgo tribui; quod pervulgatus earum usus minus necessarius evasisset, certus ab Ecclesia factus est ordo Exorcistarum (2). Hodie ad malos spiritus adjurandos Sacerdotes adhibentur.

(1) Exorcista non ordinatur, inquit Auctor *Constit. Apostol. lib. 8 cap. 26* apud Cotelærum *PP. Apost. tom. 1 pag. 415 ed. Amstelædami 1724.* Hæc enim certaminis laus pendet à libera, et bona voluntate, et à gratia Dei per Christum, adventu Spiritus S. Verum hoc loco non de illis agi videtur, qui ex officio, ac vi ordinis Exorcistæ munus exercebant. Celebre autem est illud Tertulliani *Apolog. n. 25 pag. 24 ed. Rigaltii Paris. 1654*, qui ita ethnicos compellat: *edatur hic aliquis sub tribunalibus vestris quem dæmone agi constat. Jussus à quolibet Christiano loqui spiritus ille, tam se dæmonem confitebitur de vero, quam alibi Deum de falso.* Huc etiam refer Originem *contr. Cels. lib. 7 n. 4 tom. 1 pag. 696 ed. Maurin. Paris. 1735.*

(2) Medio III. sæculo Exorcistas inter minores Clericos numerat Cornelius Pon. in *cit. ep. ad Fabium*; et IV. sæculo Laodicena Synodo *can. 26* ex interpretatione Dionysii Exig. *tom. 1 col. 1545 collect. Labbæi ed. Venet.* statutum est: *quod hi, qui non sunt ab Episcopis ordinati, tam in ecclesiis, quam in domibus exorcizare non possint.* Ritus in Exorcistæ ordinatione servandos describit Concilium Carthaginense IV. *can. 7 loc. cit.* Primum Exorcistæ curabant, ut energumeni maximam diei partem in Ecclesia versarentur, tum eis omni die manus imponebant; quæ omnia patent ex ipso Concilio Carthaginensi IV. *can. 90, 91, 92 loc. cit. col. 1444.*

31. Lectores sunt, qui ex sacris libris aliquid in ecclesia legunt (1). Quare olim apud eos sacri codices servabantur, et sæpe ethnicis eos postulantiibus, ab Episcopis responsum constat: *Scripturas Lectores habent* (2). Legebant autem è pulpito, sive suggesto, et antequam initium lectioni facerent, silentium à Diacono indicebatur verbo: *attendamus* (3).

(1) Concilium Carthaginense IV. *can. 8 loco indicato*, S. Jo. Chrysostomus *Homil. 5 in 2. ad Thessal. cap. 2 num. 4 pag. 527 tom. 41 ed. Montis-fauconii Paris. 1754*, S. Augustinus *serm. 455 tom. 5 opp. col. 989 ed. Maurin. Venet. 1751*, ubi de Evangelii lectione Lectori commissa.

(2) Baronius *ad an. 505 num. 7, 12, 15 to. 3 pag. 539. et seq. ed. Lucæ.*

(3) S. Jo. Chrysostomus *Hom. 19 in act. Apostol. n. 5 tom. 9 pag. 459 ed. Montis-fauconii Paris. 1751.* Lectoris munus sæpe etiam Presbyteri, et Diaconi exercebant, ut ostendit Auctor. *Const. Apost. lib. 2 cap. 57* apud

Cotelerium PP. *Apostol. tom. 1 pag. 265*, et S. Hieronymus *ep. 147 ad Sabinian. num. 7. tom. 1 col. 1035 ed. Vallarsii*; quin etiam eodem se munere fungi, dicit Sanctus Augustinus *serm. 556. et 562 cap. 22 col. 1585 et 1452 ed. Ven. 1751*, ac Sozomenus *Hist. Eccl. l. 7 c. 19 tit. 5 ed. cit. Valesii* testatur, quod alicubi in præcipuis festiuitatibus Episcopi legunt, ut Constantin. *primo die pasch. festiuitatis*; quod sua etiam ætate factum scribit Nicephorus Callistus *Eccl. hist. lib. 12 cap. 54 pag. 298 tom. 2 ed. Paris. 1650* addens præterea, non solum die Paschatis, sed etiam Kalendis Januarii, Patriarcham Constantinopolitanum in Ecclesia Evangelium legere consuevisse. Confer Fratres Ballerinos in S. Zenonem *lib. 1 tract. 13 not. 1 pag. 99 tom. 1 ed. Augustæ Vindel. 1758.*

32. Postremum denique locum occupant Ostiarii, qui acceptis Ecclesiæ clavibus, aperiendis, claudendisque januis, et arceendis infidelibus, atque excommunicatis præficiuntur (1). Hodie Ecclesiæ fores passim laicorum custodiæ committuntur. Jamque ante tempora Concilii Tridentini, Sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones pluribus in locis fuerant intermissæ, quas propterea Concilium revocari in usum iuxta sacros canones jubet (2).

(1) Ostiarios ab Ecclesia institutos ea præsertim de causa putat Binghamus *Orig. eccl. lib. 5 cap. 6 § 3 tom. 2 pag. 57 ed. Halle Magdeburg*, ut sævientibus ethnicis adversus Christianos, stata conventuum, et precalionum tempora indicerent. Exteriores Ecclesiæ portas Ostiarii, portas Sanctuarii Subdiaconi custodiebant; ubi nulli erant Ostiarii, utrasque Subdiaconi obtinebant. Sæpe etiam Ostiarii vocantur *Æditui*, atque ita S. Paulinus Nolanus *ep. 1 ad Severum n. 10 col. 7 ed. Muratorii Veronæ 1756*. Ostiarium vocat: *nam testor, inquit, ipsum, quia et ab Æditui nomine, et officio optavi sacram incipere servitutem*. Quo ex loco intelligitur etiam Paulini ætate Ostiarii munus primum clericatus gradum fuisse. *Ostiarius cum ordinatur*, inquit Concilium Carthaginense *IV. can. 9 loc. cit. col. 1453, tradat ei Episcopus claves Ecclesiæ de altario, dicens: sic age, quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur*. Luculentius explicat Ostiarii munus Isidorus Hispalensis *can. 1 dist. 25: ad Ostiarium, inquit, pertinent claves ecclesiæ, ut claudat, et aperiat templum Dei, et omnia, quæ sunt intus extraque custodiat: fideles recipiat, excommunicatos, et infideles ejiciat*. Quod non ita intelligendum est, quasi infideles, hæretici, Judæi in Ecclesia versari non possent, cum divinum verbum nunciabatur, aut cum aliquid è sacris libris recitabatur. Nam eo tempore ipsis in Ecclesia adesse licebat, uti demonstratum supra est.

(2) Concilium Trident. *sess. 25 cap. 17 de reform.*

33. Atque hi sunt quatuor ordines, quos minores dicimus; reliquos tres majores appellamus. De simplici Tonsura quæri solet, num ea ordinibus adscribi debeat, qua de re inter Canonistas, atque Theologos magna controversia est. Certe qui ton-

sura donati sunt, vere inter clericos recensentur; et ideo eorum utuntur privilegiis, uti demonstratum supra est, atque iis præsertim, quæ fori, et canonis nuncupantur.

(N. S. Nostras Gonzalez Tellez, *ad cap. 1 de Apostatis*, diserte docet, *ex veriori sententia, dicendum proprie, et stricte primam tonsuram non esse ordinem, sed præviam dispositionem ad ordines, cujus copulationis ratione ita tonsuratus dicitur habere ordinem Clericalem, et per consequens fruitur privilegio Canonis, et privilegio fori.*)

34. Non unum inter majores, minoresque ordines discrimen intercedit. Majores clerici omnino castitatem servare coguntur (1), habentque onus recitandi divinum officium, aut publice in Ecclesia, aut privatim domi (2), et qui illis initiantur, habere debent ex beneficio, aut ex paterna hæreditate, et patrimonio unde honeste vivant (3).

(1) Siricius P. *ep. ad Himerium Tarracon. num. 8 et seq. col. 629 et seq., et ep. ad Episc. Affric. n. 5, col. 655 apud Constantium ep. Roman. Pontif., Innocentius I ad Victric. Rotomag. n. 12 apud eundem Constantium col. 752, Leo M. ep. 14 cap. 4 col. 687, et ep. 167 Respons. ad inquisit. III col. 1421 tom. 1 ed. Ballerin. Vide Thomassin. vel. et nov. Eccles. discipl. par. 1 lib. 2 cap. 61, Quæstio autem est, num majores Clerici ex voto, an potius ex lege Ecclesiastica castitatem servare debeant. Obligationem hanc ex mera constitutione Ecclesiæ continentiam præcipientis, repetunt Scotus 4 dist. 57 q. unic. §. dico igitur, Jo. de Lignano *de cleric. Conjug. cap. 2 Gutier. quæst. can. lib. 2 cap. 7 num. 45, Valent. de Cælib. cap. 2 paulo post princip.*; contra vero eam ex voto, quod sacris Ordinibus adjunxit Ecclesia, oriri arbitrantur Cajetanus *in opusc. tom. 1 tr. 27 q. un. §. quoad secundum*, Waldens. *de Sacrament. cap. 66 n. 2*, Bellarminus *controv. l. 1 de matrim. cap. 21 paulo post princip. §. impedimenta opp. tom. 5 pag. 662 ed. Venet. 1721 Sanchez de matrim. lib. 7 d. 27 num. 10*, aliique complures. Synodi Tridentinæ Patres de hac evolvenda, definiendaque questione minime laborarunt; et Cardinalis Pallavicinus *Histor. Conc. Trident. lib. 23 cap. 9 num. 2* ad rem hanc refert, Sedis Apostolicæ Legatum Osium voto suo declarasse, quod Synodus *can. 9 sess. 24* haud volu rit definire, cælibatum sacris Ordinibus adjunctum ex ecclesiastica lege procedere, cum nil ea de re disputatum à Patribus esset, sed tantum damnare Lutherum suis ipsis verbis ita conceptis ab eo: *Non obstante lege ecclesiastica, vel voto*. Confer, qui ea de re late disputant; Schmalzgrueber *jus eccles. univers. lib. 5 tit. 5 par. 1 num. 28* et Leurenium *For. Eccles. lib. 5 tit. 5 quæst. 41.**

(2) *Cap. 1 et 9 de celebr. miss.*

(3) *Cap. 16 et 25 de præben. Concil. Trident. sess. 21 cap. 2 de reform.*

35. Soluti sunt his oneribus minores Clerici; verum cum ineunt matrimonium, sive illud ratum sit, sive consumatum, si-

ve vires habeat, sive iis careat, modo consensus clerici non desit, non solum impares fiunt ad ecclesiastica beneficia obtinenda, sed, quæ habent, etiam amittunt (1), quamquam recuperent quidquid forte Ecclesiæ dederunt è patrimonio suo (2).

- (1) *Cap. 1 et 8 de Cleric. conjug.*
- (2) *Cap. 5 eod.*

36. Minores clerici, qui beneficium non habent, ut fori privilegio fruuntur (1), tonsuram, vestesque clericales deferre, atque alicui Ecclesiæ mandato Episcopi servire debent (2), vel cum ejus venia in clericorum seminario, aut in aliquo probato gymnasio versari, quasi in via, per quam ad majores ordines perveniant (3). Qui tonsuram, et vestes deseruere clericorum, ad laicum judicem vocari possunt; verum si velit Episcopus, eos vindicare potest, ut adversus ipsos judicium exerceat (4). Atque illud quidem fori privilegium obtinet non tantum clerici cælibes, sed etiam qui uxorem habent, modo unicam, eamque virginem duxerint, adscriptique ab Episcopo alicui Ecclesiæ sint, gerantque tonsuram, et vestes clericales (5).

(1) Quæsitum est, num Clerici, qui tonsuram, vestesque clericales abjecerunt, non tantum fori, sed etiam *Canonis* privilegium amittant, ac præterea beneficium *Cap. Odoardus*; et eos tantum fori privilegium amittere, non item cætera, definitum est, uti testatur Giraldu *Exposit. Jur. Pontific. par. 2 sect. 93 pag. 595 et 940*. Neque vero ut hujusmodi clericis fori privilegium adimatur, monitione aliqua opus est, cum ii statim cadant jure suo. Innocentius XII. *Const. Apostolici ministerii* 54 §. 3 tom. 11 *Bullar. Roman. ult. edit. pag. 260*, quam constitutionem confirmavit Benedictus XIII *Const. in supremo* 51 pag. 550 *eod. Bullar. loc. cit.* Vide Giraldu *loc. cit.*

(2) Quamquam Tridentina Synodus fori privilegium attribuat clerico, qui *ex mandato Episcopi* Ecclesiæ servit, tamen eodem privilegio fruitur etiam Clericus, qui vel sine Episcopi mandato, vel non illi servit Ecclesiæ, quam Episcopus designavit. Consule Benedictum XIV *de Synod. diæces. lib. 12 cap. 6 num. 5 et 6*.

(3) *Concil. Trident. sess. 25 cap. 6 de reform.*

(4) Vide Benedictum XIV *de Synod. diæces. lib. 12 cap. 2 num. 2*, et Giraldu *loc. cit. pag. 940*, à quibus plura ea de re decreta referuntur.

(5) *Cap. unic. de cleric. conjug. in 6*, Concilium Tridentinum *loc. cit.* Sunt qui putant, clericos conjugatos gaudere privilegio fori tantum in causis criminalibus; sed eos hoc frui privilegio oportere in causis criminalibus, et civilibus, modo ea præsent, quæ præstare necesse est, respondit Sac. Congregatio Immunitatis. uti testantur Riccius *Decret. et Resol. Sac. Congreg. Immunitatis verb. clerici conjugati quoad privilegium fori et canonis*, et Ferraris *Biblioth. verb. clericus art. 2 num. 55 et seq.* Ceterum etiam clericos conjugatos, qui ea non præstant, ab Episcopo vindicari pos-

se, ut adversus eos judicium exerceat, respondit Sac. Congr. Concilii in *Alatrinæ jurisdictionis 17 Martii 1685*. Vide Giraldu *loc. cit.* et Benedictum XIV *loc. cit. cap. 5 num. 1*.

AD TITULUM II

APPENDIX

De Cælibatu Clericorum.

(N. S. Opportuna hic sese offert occasio aliqua de Clericorum cælibatu subnectendi. Qua in re illud primo constat, Sacerdotibus Christianis convenire quam quod maxime, ut cælibatum, vel saltem continentiam profiteantur. Purissima namque hostia, quam suis manibus quotidie offerunt, atque adeo participant, aliisque participandam tradunt, ejusmodi vitæ institutum omnino requirere videtur. Ad rem Origenes Homil. 25 in Num.: *Videtur mihi, quod illius est solius offerre sacrificium indesinens, qui indesinenti, et perpetuæ se devoverit castitati.*

Tum Apostoli sacerdotio, vel virginitatem conjunxerunt, vel perpetuæ castitatis professionem (*). Filius namque Dei, qui *substantialiter* Puritas est, quippe de Virgine matre nasci voluit, Apostolos suos, atque eorumdem successores puritatis suæ certo quodam modo voluit esse consortes. Adque hinc Hieron. *Apolog. contra Jovinianum: Christus virgo, virgo Maria, utriusque sexus virginitatem dedicavere. Apostoli, vel virgines, vel post nuptias continentes.... adsumti in Apostolatam, reliquerunt officium conjugale.* Profecto Sacerdotalis ordinationis character potiori, quam Apostolatus, jure puritatis candorem requirit.

Quamobrem primis sæculis, licet Clericis continentia lex indicta non fuerit, moribus tamen antiquissimis, atque adeo etiam Apostolicis, disciplina in Ecclesiam inducta tunc viguit, ut Episcopi, Presbyteri, et Diaconi perpetuam servarent continentiam.

Quod vero per illud temporis Sacerdotes continentia fibula nullo Apostolico, vel Ecclesiastico præcepto expresso fuerint obstricti, pluribus constat.

1 Ex eo, quod hujusce legis nulla mentio occurrat in Canonibus veterum Conciliorum; licet ista haud semel occasionem habuerint talis legis indicandæ.

2 Pynito, Gnoosiorum in Creta Episcopo sæculo II, Dionysius Corinth. auctor fuit, ne continentia legem fratribus suis imponeret, ad quod ille propendebat, rationem adjungens, scilicet *ne grave onus castitatis, tanquam*

* *Ista Cl. Selvagii assertio plenam ex cap. 19 Ev. S. Matth. confirmationem accipere videtur. Ibi enim, v. 27, hæc habentur: Respondens Petrus dixit ei (nempe Christo): Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Generica et absoluta vox OMNIA et à matrimonio abstinentiam, et propriæ uxoris desertionem importat. Quod ex sequentibus Domini J. C. verbis, v. 29, pleniori in luce collocatum apparet, ita: Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet etc.**

necessarium imponeret, sed ejus, quæ in plerisque hominibus insit, infirmitatis rationem haberet: Eusebius Lib. 4 cap. 25.

5 Penique Socrates Lib. 5 cap. 22 narrat quidem in Thessalia, auctore Heliodoro Tricæ Episcopo, depositionis pœnam fuisse sancitam adversus Clericos, qui dormierint cum uxore, quam ante cleritatum legitimo matrimonio sibi copularerant. At statim subnectit: *Quum in Oriente cuncti sua sponte etiam Episcopi ab uxoribus suis abstineant; nulla tamen lege, aut necessitate obstricti id faciant.*

Porro ex dictis plura colligere est. Primum: Clericos primis illis sæculis non modo cum uxoribus cohabitasse, verum et rei uxoriæ aliquando vacasse. Quid enim unquam quam à sobole procreanda abstinentiam præcipere, grave onus castitatis dici quiverit? Tum vetus Ecclesiastica historia exempla præbet Episcoporum, et Presbyterorum, qui in Episcopatu, et Presbyteratu filios genuerunt: quod ipsis crimini imputatum non est. Id ex Socrate, loco indicato, constat, ubi statim subnectit: *Multi enim illorum, Episcopatus etiam sui tempore, liberos ex legitimo conjugio susceperunt;* et speciatim de Cheremone, urbis Nili Episcopo, narrat Eusebius Lib. 6 cap. 41, de Numidico, Presbytero Carthag., *Cyprianus Ep. 55*, de Cæcilio, Presbytero etiam Carthag., *Pontic. in vita Cypriani*, de Novato ipsemet *Cyprianus Ep. 49*, et de aliis alii.

Alterum: Ejusmodi disciplinam non fuisse in Ecclesia generalem; sed plures etiam per illud temporis fuisse particulares Ecclesias, in quibus lex continentia jam Clericis imposita fuerat; uti de Thessalia ex Socrate modo observavimus, qui et *ibidem* testatur id juris per Thessalonicam, Macedoniam, et Achaiam obtinuisse: et ex eo quoque evincitur, quod in Synodo Nicæna plures Episcopi de imponenda lege continentia jam consenserant, licet sua cuique libertas relicta fuerit.

Tertium: Majoribus Clericis post Ordinationem nuptias contrahere semper fuisse vetitum. Et quidem 1 id *veterem Ecclesie traditionem* in Concilio Nicæno appellavit Paphnutius. 2 Synodus Neocæsareensis, *can. 1*, depositionis pœna multandum sanxit Presbyterum, qui conjugium adtentaret. 3 Canon ex sic dictis Apostolicis 25 Cantoribus dumtaxat, et Lectoribus uxores accipere permittit. 4 Vix Diaconos excipit canon 10 Aneyranus, qui tamen in ipsa ordinatione protestati fuerint, *oportere se uxores ducere, quum non possint sic manere.* Qua in re rigidior fuisse videtur Latina Ecclesia disciplina, ubi neque Episcopi indulgentia poterant Diaconi nuptias contrahere.

Porro in Occidente jam inde ab IV ineunte sæculo lex continentia imponi cœpit. Patres Illiberitani in totum Episcopos, Presbyteros, et Diaconos et omnes Clericos positos in ministerio continentia fibula obstrictos voluere, *can. 55* (alia tamen hujus canonis versiones Episcopos, Presbyteros, et Diaconos ad continentiam constringunt, non alios.) Tum eodem exeunte sæculo Siricius Papa, *Ep. ad Himerium Tarracon. cap. 7*, et *Epist. 4 ad Africanos cap. 9*, Presbyteris, et Diaconis præcipit, ut ab uxoribus pridem ductis continent: id quod postea Innocentius I, *Ep. 2 ad Victricum Rothomag.* Leo M. etiam Subdiaconis, *Epist. 3 ad Anastas. Thessal.*, aliique deinceps Pontifices confirmarunt: tum et Concilia, uti *Carthaginensia II, III, et V Can. 5*, Toletanum I *Can. 1*, Taurinense *Can. 6*, Arausicanum *Can. 22* etc. Videsis Thomassinum, de *Nov. ac Veter. Eccl. Disciplina P. 2 Lib. 1 cap. 61*; quibus Decretis potius antiquissima Ecclesie Occidentalis disciplina confirmata est, quam nova sanctio evulgata.

Verum non æque feliciter processit res in Oriente. Etenim sensim adeo

ab primæva disciplina candore recesserant Clerici Orientales, ut satius videretur temperanda, quam ad pristinam puritatem reducenda, Epiphanius, *Hæres. 59 num. 14*, de nonnullorum hac in re ignavia graviter conqueritur; subnectens, vix in Ecclesiis, ubi Ecclesiastici Canones accurate custodiuntur, primigenium illud institutum superesse. Socrates, uti supra monuimus, de sua ætate testatur, multos Presbyteros, atque adeo Episcopos in ipso Presbyteratu, et Episcopatu filios genuisse. Nimia, ac prava Agapetarum familiaritas in causa fuisse videtur, cur vetus hac in re disciplina laxaretur, et corrumpereetur. Porro tanta, tanque gravis corruptela sic temperata est; scilicet, ut relicta Presbyteris, et Diaconis potestate suis legitimis utendi uxoribus, dumtaxat ad Episcopatum ii solummodo Clerici promoverentur, qui neque filios, neque nepotes, neque uxorem haberent, aut illi saltem non cohærent: Justinianus, *Novella 6, cap. 1 §. 5, et cap. 5*. Quæ disciplina, in Synodo Trullana firmata, ad hæc usque tempora apud Græcos perseverat: *Can. 42, et sequent.* Illud præterea ex veteri disciplina in Synodo Trullana sancitum est, nimirum, ut quo tempore Clerici æque superiores, ac inferiores sacra contrectarent, ab uxoribus abstinerent.

Inferiores Ordines quod spectat, in quibusdam Orientalibus Ecclesiis quarto sæculo Subdiaconis, quod jam ad proxime ministrandum altari, et ad vasa sacra contrectanda admitti cœpissent, lex continentia indicta esse videtur: Epiphanius *Hæres. 59*. Idem videtur præscriptum in Hispania à Patribus Illiberitanis: continentiam enim injungunt: (ut aliqua hujus canonis versiones indicant), non modo Episcopis, Presbyteris, et Diaconibus, verum *et omnibus Clericis positus in ministerio.* Eadem erat quoque disciplina Ecclesie Romanæ tempore Leonis M., uti patet ex ejus *Epist. 48 ad Anastasium Thessalon.* Peculiaris quidam mos vigeat in Africa, ubi Lectores ad annos pubertatis venientes cogebantur aut uxorem ducere, aut continentiam profiteri: Conc. Carthag. III *Can. 49*. Verum sequentis temporibus, relicta Clericis inferioribus matrimonii contrahendi potestate, soli Subdiaconi legis continentia fibula obstricti sunt: id quod stabili canone universali in Ecclesia obtinuit, hodieque obtinet: Gregorius M. *Lib. 1 Epist. 42, et Lib. 5 Epist. 5*, Conc. Tolet. VIII *Can. 6*, Conc. Aurelian. III *Can. 2*, aliaque per ea tempora habitæ Synodi. Hispania quoque nunquam passa est, Sacris initiatis Ordinibus uxoribus prius ductis sociari, uti patet ex *laud. Epist. Siricii P., Syn. Tolet. I præf. Can. 1, Gerund. Can. 6 Tolet. II Can. 1.*

Igitur ut paucis rem omnem complectamur: Lex continentia primis sæculis in Ecclesia æque Orientali ac Occidentali, antiquissimis moribus, ab majoribus Clericis servata; at nulla Apostolica, aut Ecclesiastica sanctione id iubente. Sæculo IV, ac V æque Synodicis, ac Pontificiis Decretis disciplina hujusmodi in Occidente firmata. In Oriente, quum Clerici ab primæva puritatis disciplina resilerent, tantummodo ad Episcopatum nonnisi vel cœlibes, vel continentis promoti: idque per Canones præcipue Trullanos, denique quod ad Ordines inferiores, varia primum fuit Ecclesiarum disciplina: at post in Ecclesia Latina soli Subdiaconi continentia lege obligati.

Atque ita se res habuit ad sæculum usque IX, et X, quando nimirum hac in re laxata disciplina est, donec tandem medio sæculo XI instaurari cœpit. Hinc ex una parte Romanis Pontificibus, ex altera Episcopis, vel seorsim in suis Ecclesiis, vel in Synodis coactis, strenue agentibus, eo res devenit, ut Clerici continentia jugo iterum se subjecerent. Porro ad id gradatum devenit, et quidem primo gravissimis in Clericos incontinentes sanctis pœnis, uti depositionis, atque etiam degradationis, tum et jactura bonorum: Thomassinus *Part. 1 Lib. 2, cap. 64*. Deim pœna excommunicationis

in eosdem statuta, et eorundem etiam concubinis famulatu Ecclesiastico mancipatis. At magis, quam pœnæ, sanctissimorum Pontificum, at Presbyterorum exempla, et cohortationes, frequentes Synodi Provinciales, et barbariei pulsa caligine novus litterarum dies per Europam elucens, plurimum contulere, ut Clerici tandem suæ professionis reminiscerentur.

Igitur Jure novo, scilicet post annum Christi millesimum, primum indicata non majoribus modo, verum et inferioribus Clericis lex cœlibatus, vel saltem continentiae, scilicet ut grassanti incontinentiae fræna injicerentur; ita Concilium Ticinense an. 1020, Bituricense an. 1031, Tolosanum an. 1056, aliaque apud Thomassinum *Part. 1, Lib. 2, cap. 65*. At deinde veterem dumtaxat disciplinam revocari satius visum est: nimirum ut soli majores Clerici, ipsique adeo Subdiaconi, cœlibatus, vel dumtaxat continentiae legi subderentur, inferioribus eidem legi subductis: Concilia Rothomagense an. 1072 *Can. 15*, Juliobonense an. 1080 *Can. 9*, Melphitanum in Regno Neap. an. 1089 sub Urbano II *Can. 12*, Claramontanum an. 1095 *Can. 5*, Remense an. 1148 *Can. 5*. Videsis Thomassinum *ibidem*.

Porro sæculo XII plura novæ disciplinæ capita in Ecclesiam inducta sunt: Primum: Ut Clerici, licet minores, si uxores ducant, ab ordine ablegentur, et Ecclesiis suis, sive beneficiis priventur: *Cap. 1, 2, 5 de Clericis conjugatis*; dein et omni clericali privilegio frustrati sunt: Innocentius III *Cap. 7 eodem*. Demum Honorius III *ibidem Cap. 9* immunitate quoque ecclesiastica res, et bona illorum non gaudere declaravit. Verum hæc Pontificiæ Constitutiones non videntur suum sortitæ effectum. Haud multo post Bonifacii VIII *canonis*, ac fori privilegium Clericis conjugatis, qui bigami non sint, vestigie utantur clericali, ac tonsuram gestent, vel reddidit, vel confirmavit: Eandem disciplinam firmarunt, quæ post sequutæ sunt Synodi: ac demum Tridentina Sess. 25, Ref. cap. 6: *In Clericis conjugatis servetur constitutio Bonifacii VIII, quæ incipit: Clerici qui cum unicis: modo hi Clerici alicujus Ecclesie servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesie serviant, vel ministrent, et clericali habitu, et tonsura utantur: nemini quoad hoc, privilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante*. In Hispania, ex *Leg. 6, et 7, Tit. 10 Lib. 1 Novis. Compil. Trident.* Decretum de Clericis conjugatis adamussim observatur.

Alterum: Ordinem Sacrum tunc primum sæculo XII impeditenti dirimentis naturam induisse. Et sane Synodus Lateran. sub Innocentio II an. 1159, *Can. 7, et 8*, hæc in re ita decrevit: *Statuimus quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Regulares Canonici, Monachi, atque Conversi professi, qui sacrum transgredientes propositum, uxores sibi copulare presumerint, separentur. Hujusmodi namque copulationem, quam contra ecclesiasticam rationem constat esse contractam, matrimonium non esse censemus. Id ipsum de Sanctimonialibus præcipimus*. Quod dein confirmavit Syn. Remens. an. 1148, duos præf. Lateran. Canones transcribens *Can. 7*. Videsis Gratian., *Can. 40 Caus. 27 Quest. 1*, qui illum tribuit Cone. Romano.

Jure Hispano ex *Leg. 41 Tit. 6, Partit. 1*, Clerici, à Subdiaconatu, contractantes matrimonium, excommunicantur, et Beneficiis privantur usque dum congruam egerint pœnitentiam: *Cap. 1, et 5 Cleric. conjug., et Leg. 18 Tit. 4 Lib. 1 Fori Judicum*. Mulier vero scienter nubens, etsi specie tenus, Clerico in Sacris constituto, in servitutum tradebatur Ecclesiæ: *Can. 40 Dist. 51*, si ingenua esset; si autem ancilla, venundari debebat, et pretium Ecclesiæ, cui Clericus inserviebat, conferendum. Filii ex id genus matrimonio nati, in parentum bona minime succedebant: *Leg. 2 Tit. 5*

Lib. 5 Ordinam. Reg., quin et in perennem Ecclesiæ servitutem redigendi erant: Synod. Tolet. IX *Can. 10*. Demum hujus criminis cognitio ad S. Inquisitionis Tribunal (*) spectabat, ex *num. 8 Edicti*, quod singulis annis publicabatur.

Tertium: Uxori publicum perpetuæ continentiae votum coram Episcopo esse emittendum, ubi marito det veniam sacros ordines suscipiendi: atque adeo neque defuncto marito, istiusmodi uxori licet denuo nubere. Adhæc *si talis fuerit, quæ suspitione non careat, voto continentiae celebrato, à sæcularium hominum se conversatione removeat, et in loco religioso, ubi Deo serviat, perpetuo commoretur*. Ita Alexander III *Cap. 5, 6, et 8 de Convers. Conjugator*. Uno verbo: si conjux senex fuerit, in sæculo remanere poterit, continentiam professa; si adolescentula, sollemne castimoniam votum profiteri debet; *Leg. 58 Tit. 6 Partit. 1*. Hujusce disciplinæ jam inde ab sæculo VI licet vestigia repetere, uti evincitur ex Syn. Matisconen. II *Can. 16*, ac præcipue ex Antissiodorensis *Can. 22*, qui in hunc modum se habet: *Non licet relictae Presbyteri, nec relictae Diaconi, nec Subdiaconi, post ejus mortem maritum accipere*. In Hispania jam inde ab sæculi V initio viduæ Episcoporum, Presbyterorum, et Diaconorum vetabantur sub perpetuæ, excommunicationis pœna nubere: Syn. Tolet. I *Can. 18*. At non desunt qui putent, nuptias hujusmodi viduis interdicti, non ob continentiae votum, ad quod emittendum nullibi coguntur, sed ob servandam bonam memoriam maritorum, eadem prorsus ratione, qua Regum etiam viduis secundæ vetabantur nuptiæ in Syn. Tolet. XIII *Can. 5*, et CæsarAugust. III *Can. 5*; vel potius quia, quam Bigamiam in Clericis execrarentur, eandem legem ad uxores etiam Clericorum extendi debere existimarunt.)

TITULUS III.

DE HIERARCHIA JURISDICTIONIS.

1 ET 2. HIERARCHIA JURISDICTIONIS, EJUSQUE MAGISTRATES, ET CAPUT OMNIUM.—5. DIVISIO DIOECESON.—4. EX OMNIBUS MEMBRIS IN UNUM COLLECTIS UNA FIT CATHOLICA ECCLESIA.—5. EPISCOPI PARTICULARES ECCLESIAS REGUNT.—6 AD 8. CAPUT ECCLESIE UNIVERSÆ, CENTRUMQUE UNITATIS, ET NECESSITAS JURISDICTIONIS IN HOC CARITE.—9 AD 11. MINORES MAGISTRATUS, ET MINISTRI HIERARCHIE JURISDICTIONIS.

Demonstrata jam ordinis Hierarchia, nunc Hierarchiam explicabimus, quæ jurisdictionis appellatur. Ea pertinet ad optimum Ecclesiæ regimen, quod ut recte consistat, suos habere debet Magistratus, sicuti suos habet civilis societas, qui imperium exercent in illam hominum multitudinem, quibus societas constat, ne inter eos, si nemini pareant, necessario magna perturbatio, et confusio rerum omnium existat. Ea de causa creati sunt à Christo Episcopi, qui non solum spiritualia bona in homines

(*) Quod Reg. deer. 15 julii 1854 abolitum est: unde nunc apud nos talis criminis repressio ordin. eccl. jurisdictionis est.